

Broj:03-36-6-2254/14
Datum: 26.11.2014.godine

OPĆINSKO VIJEĆE TEŠANJ

I N F O R M A C I J A
o rješavanju statusa raseljenih lica na
području općine Tešanj

Općinsko vijeće Tešanj, u svom Programu rada za 2014.godinu, planiralo je da se razmotri Informacija o rješavanju statusa izbjeglih i raseljenih lica na području općine Tešanj, sa ciljem informisanja vijećnika i šire javnosti o stanju i problemima izbjeglih i raseljenih lica, stanju povratka na područje općine Tešanj, kao i povratka u druge općine lica koja su svoje privremeno utočište našla na području općine Tešanj. Iako je od završetka rata protekao veliki vremenski period i ostvareni značajni rezultati u dvosmjernom povratku, još uvijek postoji određen broj porodica koje se nisu vratile na svoja prijeratna imanja i kojima je potrebna pomoć u sanaciji kuća, kao i pomoć u održivom povratku onima koji su se već vratili.

I RASELJENA LICA

1. Pravno uređenje statusa

Zaštita i socijalno statusni položaj raseljenih lica, propisani su federalnim i kantonalnim zakonima. Zakonom o raseljenim licima i povratnicima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 6/06, 10/08 i 10/11) raseljenim licima i povratnicima privremeno se osiguravaju sljedeća prava:

- pomoć u nužnoj opravci vlastitih kuća ili stanova;
- pomoć u korištenju kredita ili donacija za otpočinjavanje poslova u pogledu stvaranja prihoda za sebe i svoju porodicu;
- privremeni smještaj;
- neophodna ishrana;
- socijalna adaptacija i psihološka podrška;
- zdravstvena zaštita;
- obrazovanje djece i omladine;
- podmirenje drugih nužnih životnih potreba.

Prema odredbama naprijed citiranog Zakona prioritet je ostvarivanje prava na obnovu stambenog fonda i privremeni smještaj.

Raseljena lica i povratnici na području Zeničko-dobojskog kantona ostvaruju osnovna socijalna prava, shodno odredbama Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/07), jednako kao i svi građani, odnosno, domicilno stanovništvo Zeničko-dobojskog kantona.

Shodno Zakonu o dopuni Zakona o raseljenim osobama i povratnicima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 10/11) i Odluci Vlade Zeničko-dobojskog kantona, broj:02-35-22929/11 od 01.09.2011. godine, o ostvarivanju prava iz osnova socijalne zaštite, zdravstvene i boračko-invalidske zaštite, te obrazovanje djece i omladine povratnicima iz Zeničko-dobojskog kantona na područje entiteta Republika Srpska, obezbjeđuje se nastavak korištenja prava koja su imali u mjestu posljednjeg privremenog boravka.

2.Status raseljenih lica

Posljednja reregistracija raseljenih lica izvršena je u periodu od 15. decembra 2004. godine do 31. marta 2005. godine, kada je registrirano 20.210 lica. U 2012. godini evidentirano je 3.869 lica, a u oktobru 2013. godine 2.659 lica.

U dvanaest općina Zeničko-dobojskog kantona, prema podacima iz centralne baze podataka o raseljenim licima koja se vodi u Ministarstvu, trenutno je evidentirano 1.009 porodica, odnosno 2.659 raseljenih lica.

Posljednji popis raseljenih lica na Općini Tešanj zvanično je okončan sa 31.03.2005. godine i tada je zahtjev za registraciju podnijelo 450 porodica, ili 1.343 lica.

Rješavajući status na osnovu podnesenih zahtjeva, zaključno sa 31.10.2006.godine, pozitivno je riješeno 160 porodica, ili 451 lice. Ostali zahtjevi su ili riješeni negativno, ili su se u međuvremenu podnosioci zahtjeva odjavili, ili im je po službenoj dužnosti ukinut status. Sada, zaključno sa 26.11.2014.godine, u službenoj evidenciji raseljenih ima 92 porodice, ili 251 lice.

Najveći broj raseljenih je iz općina Teslić i Doboje, a što je vidljivo iz slijedeće tabele:

REDNI BROJ	OPĆINA PREDRATNOG PREBIVALIŠTA	BROJ RASELJENIH PORODICA	BROJ LICA
1.	DOBOJ	40	132
2.	TESLIĆ	42	89
3.	MAGLAJ	1	1
4.	MODRIČA	2	11
5.	PRNJAVOR	1	2
6.	KOTOR VAROŠ	1	1
7.	BOSANSKI BROD	2	9
8.	BANJALUKA	1	3
9.	MOSTAR SJEVER	1	2
10.	BRATUNAC	1	1
	UKUPNO:	92	251

3.Smještaj raseljenih-kolektivna naselja

Od ukupno 92 porodice raseljenih lica, kod jednog broja je prijeratna imovina oštećena, ili uništena, dok je značajan procenat i onih porodica koje prije rata nisu imale imovinu, ili je ista sporna (25 porodica). To se prvenstveno odnosi na porodice koje su bile smještene u socijalnim stanovima i kućama. Ima priličan broj porodica koje su dobile obnovu kuće i mogućnost za povratak, ali se iz različitih razloga ne vraćaju, ili ne odjavljuju. Ova činjenica daje za pravo da se kod nadležnih ministarstava pokrene postupak revizije statusa raseljenih lica, a koja nije vršena od 2005.godine.

Od pomenutog broja raseljenih, u kolektivno naselje je smješteno 17 porodica, ili 45 lica i to u:

- Kolektivno naselje "Vila" Bukva, smješteno je 17 porodica, ili 45 lica;

Značajno je napomenuti da je u ovoj godini, na inicijativu Općinskog načelnika, došlo do zatvaranja Kolektivnog naselja "Rosulje", a u cilju obezbjeđivanja uslova za nastavak radova na Poslovnoj zoni "Glinište".

U svrhu obezbjeđivanja uslova za zatvaranje ovog naselja Općina je izdvojila 5.094,61 KM i to: za uređenje 2 kućice u naselju "Vila" za smještaj porodica iz naselja "Rosulje"-1.956,61 KM, jednokratne pomoći u preseljenju- 330,00 KM i rušenje kućica i odvoz materijala u naselju "Rosulje"-2.808,00 KM.

Problem nastanjenih u naselju je i taj što više od polovine nastanjenih nema uslova za donaciju (sporno vlasništvo, bili podstanari, stanovali u socijalnim stanovima i drugo).

Trenutno stanje imovine nastanjenih u naseljima izgleda ovako:

- nije imalo imovinu, ili je živjelo u socijalnoj kući 8 porodica, ili 13 lica;
- živjelo s roditeljima prije rata 4 porodice, ili 8 lica;
- imalo imovinu (stan ili kuću, oštećeno ili porušeno), traže obnovu 4 porodice, 15 lica;
- imovina sporna kod 1 porodice, ili 1 lice;

U navedenom kolektivnom naselju, pored raseljenih lica koja imaju pravo na smještaj, nalaze se i veći broj lica koja su u stanju socijalne potrebe, kao i jedan broj lica koja su sama uselila u prazne objekte, bez bilo čije saglasnosti.

Navedeno naselje pričinjava veliki problem lokalnoj zajednici, jer je postalo stjecište jednog broja lica asocijalnog i amoralnog ponašanja, koja su sklona alkoholu, drogama, tučama, krađama i raznim drugim porocima.

Općina Tešanj nema raseljenih lica smještenih u alternativnom smještaju od strane Općine, niti lica smještenih uz plaćanje kirije.

Kandidatura Općine za CEB projekat (kreditna sredstva Razvojne banke Vijeća Evrope), putem UNHCR-a i nadležnih ministarstava, uključuje trajno rješavanje nastanjenih u kolektivnim naseljima, kao i dijela domaćih socijalno ugroženih porodica, kroz program socijalnog stanovanja. Za ove potrebe Općina je kandidovala sanaciju zgrade „Adre“ u Medakovu, kao i izgradnju jednog novog objekta od 16 stanova. Ukupna procjena vrijednosti radova na ova dva objekta iznosila bi 488.150,00 EU, od čega bi učešće Općine i nadležnih ministarstava kroz vrijednost zemljišta, projektovanja, rješavanja infrastrukture i drugo iznosilo za oba projekta oko 99.000,00 EU.

Navedeni projekti su ušli u dalju proceduru, pa je vjerovatno da će doći do potpisivanja Sporazuma početkom 2015.godine.

II POVRATNICI

1. Stanje povratka raseljenih lica

Na cijeloj teritoriji općine vratilo se, i sada tu živi, oko 90 porodica, od čega 30 hrvatskih i 60 srpskih. Povratak je spontan i odvija se u 13 naseljenih mjesta na području općine.

Zadnjih godina nije bilo značajnijeg povratka na područje Općine (u ovoj godini vratila se jedna porodica sa dva člana u naselje Dobropolje), a stalno je u opadanju broj povratnika, što je dijelom posljedica mortaliteta a i odlaska nekih porodica u potrazi za boljim uslovima života. Na to je, svakako, uticala i nedovoljna pomoć održivosti povratka, izostanak programa zapošljavanja, samozapošljavanja i drugo, kao problem koji općina ne može sama rješavati.

Podatke o broju povratnika na općinu Tešanj treba uzeti s rezervom, jer jedan broj povratnika povremeno boravi i u općini privremenog boravka, a povremeno u općini Tešanj. Isto tako podaci o povratku Hrvata nisu potpuni, jer se jedan dio tih povratnika nije registrovao prilikom povratka, ili prijavi boravak a i dalje veći dio vremena provode u Hrvatskoj, ili drugim evropskim zemljama.

Nešto veći povratak u budućnosti može se očekivati samo ako se izvrši sanacija porušenih i teže oštećenih kuća, a što će zavistiti od pomoći nadležnih ministarstava i humanitarnih organizacija.

a) Popravak kuća

Početakom 2012.godine raspisan je Javni poziv Federalnog ministarstva raseljenih osoba i izbjeglica za obnovu kuća raseljenih i povratnika, na koji se putem ove Službe prijavilo 37 lica, raseljenih i povratnika. Nakon ocjene prijava objavljena je Rang lista potencijalnih korisnika na kojoj je 20 porodica i to: Lončari -5, Mekiš -3, Omanjska -3, Križ, Raduša i Vrela- po 2, a Blaževci, Tešanj i Tugovići- po 1. Očekuje se da Ministarstvo u narednoj godini krene u realizaciju ove donacije.

Tokom 2013.godine objavljen je i Javni poziv Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice, izbjeglicama iz BiH u zemljama regiona: Crnoj Gori, Hrvatskoj i Srbiji, za podnošenje prijave za pomoć u rekonstrukciji stambenih jedinica u cilju povratka u BiH. Putem ove Službe na ovaj Javni poziv se prijavilo 18 porodica (17 iz Hrvatske i 1 iz Srbije), ali još nije došlo do realizacije.

U 2014. godini, sredstvima Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice ZDK (3.000,00 KM) i općine Tešanj (3.130,00 KM) sanirana je kuća jedne dvočlane povratničke porodice u Dobropolje.

b) Pomoć održivosti povratka

Općina Tešanj je, u skladu sa svojim mogućnostima, pomagala i pomaže dvosmjerni povratak svih na svoje. Za podsticaj povratku i održavanje kolektivnih naselja za 2014. godinu planirano je 35.000,00 KM. Od tih sredstava, pored ostalog, dodijeljena je povratnicima pomoć:

- u proljetnoj sjetvi u ukupnom iznosu od 5.920,00 KM a za 46 porodica povratnika;
- pomoć za nabavku ogrjeva u iznosu od 2.850,00 KM (za 19 porodica bez primanja po 150,00 KM);
- povremene pojedinačne jednokratne pomoći za najugroženije za plaćanje struje, pomoć u sahrani, nabavci lijekova (2.410,00 KM);
- Tim sredstvima pružana je pomoć u rješavanju infrastrukturnih i drugih problema povratnika i raseljenih u iznosu od 2.410,00 KM;
- dio sredstava u iznosu od 7.650,00 KM je utrošen za podršku projektima na području Općine Srebrenica;
- Izvršena je sanacija klizišta na putu Ćatin greb-Rošé kroz Ravni lug u iznosu od 3.950,19 KM.

Značajno je napomenuti da je Služba ostvarila izuzetno dobru saradnju sa Udruženjem građana „Održiv povratak“ kad je u pitanju realizacija svih projekata i pomoći povratku, što je umnogome olakšalo rad Službi kad je u pitanju izbor korisnika pomoći u obnovi kuća i pomoći održivosti povratka (proljetna sjetva, pomoć u ogrjevu i drugo).

Od strane ove Službe u 2014. godini je urađeno više prijedloga (projekata) za pomoć povratku, na Javni poziv Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, a što je vidljivo iz slijedeće tabele:

Red. br.	Naziv projekta	Kandidovan	Vrijednost KM
1	Put kroz naselje Bugarinovići	Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH	25000
2	Put Piljužići-Komin	-//-	180000
3	Put Bobare-Križ	-//-	200000
4	Put Kotlanice-Kulica	-//-	120000
5	Asfaltiranje dvorišta Pravoslavne crkve u Tešnju	-//-	25000
		Ukupno traženo:	550000

Iako je situacija sa pomoći u održivosti povratka nešto poboljšana, i dalje je to jedan od najvećih problema povratka u općinu Tešanj, kao i povratka uopće, pogotovo što nema zapošljavanja povratnika, niti ozbiljnijih programa samozapošljavanja.

2. Problemi povratnika

a) Stambeni problemi

Na području općine Tešanj registrovano je oko 150 srpskih i hrvatskih kuća sa različitim oštećenjima. Do sada je, putem ove Službe, od 2000-te godine obnovljeno 59 srpskih kuća (različitog stepena oštećenja) i 18 hrvatskih kuća.

Za skoro sve oštećene i porušene kuće urađena je prethodnih godina procjena oštećenja i više puta su kandidovane nadležnim ministarstvima Kantona i Federacije, kao i humanitarnim organizacijama. S pravom očekujemo da će u narednom periodu nadležna ministarstva i humanitarne organizacije obezbijediti donacije za popravak kuća svih raseljenih lica koja budu izrazila spremnost da se vrate i žive u svojoj imovini.

b) Infrastruktura

Pošto se povratak u općinu Tešanj odvija u preko 13 naseljenih mjesta, u jednom broju njih je u toku rata oštećena i infrastruktura (elektro-mreža, putevi, vodovodi, domovi kulture itd.). Sanacija tih objekata se djelimično obavlja kroz kapitalne projekte mjesnih zajednica. Neki projekti su, kako je već navedeno, kandidovani nadležnim ministarstvima.

Od strane povratnika u narednom periodu insistira se na realizaciji slijedećih projekata infrastrukture:

1. Asfaltiranje preostalog dijela puta u Bugarinovićima;
2. Nastavak asfaltiranja puta na Kulici;
3. Redovno održavanje puta Ćatin greb-Ravni lug;
4. Regulisanje korita rijeke Radušice kod mosta na putu Teslić-Doboj (suženje korita na toj dionici često dovodi do plavljenja okolnih kuća, među kojima je i nekoliko povratničkih porodica);
5. Sanacija puta Trepče-Rakovice;
6. Pomoć povratnicima čije su kuće obnovljene u legalizaciji objekata;

III ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Već je navedeno u Informaciji da se na području općine Tešanj nalazi još 92 porodice ili 251 raseljenih lica, najvećim dijelom iz općina Teslić i Doboj. To je popriličan broj s obzirom na to koliko je godina prošlo od potpisivanja Dejtona. Detaljnijom analizom dokumentacije tih lica da se uočiti, da većina njih status raseljenog lica formalno zadržava iz različitih razloga (liječenje, penzija i drugo). Stoga bi bilo dobro da se sa nivoa nadležnih ministarstava inicira revizija statusa raseljenih, čime bi se, sigurni smo, ovaj broj znatno smanjio.

Kad su u pitanju raseljeni, veliki problem Općini predstavlja i dalje postojanje kolektivnog naselja, pogotovo što je nadležno Ministarstvo obustavilo bilo kakvu pomoć kad je u pitanju održavanje, ili stvaranje uslova za zatvaranje istih.

Što se tiče povratka u Tešanj, u narednom periodu s pravom se očekuje veća pomoć nadležnih ministarstava posebno u održivosti povratka, kroz različite projekte u oblasti poljoprivrede, pošto je većina povratnika smještena u ruralnim naseljima i ima potrebne resurse (zemlja i ostalo).

Strategijom provođenja Aneksa sedam Dejtonskog mirovnog sporazuma utvrđena je obaveza i odgovornost lokalnih vlasti za realizaciju procesa povratka, kao i pomoć povratku uopće. U tom smislu obaveza lokalnih vlasti je da obezbijede učešće u svim projektima koji se realizuju na njihovom području, što iziskuje da se u budžetu planiraju veća sredstva za podsticaj povratku.

OBRAĐIVAČ:
Služba za društvene djelatnosti
i investicije

PREDLAGAČ:
Općinski načelnik

Azra Muslija, dipl.pravnik

Mr.sci.Suad Huskić, profesor